

17.3.2026

Yhteenveto kuulemisesta liittyen hallituksen esitykseen laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (*kohdennettu alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkaminen*) annetun hallituksen esityksen (HE 189/2025 vp) täydentämisestä

Hallituksen esityksessä (HE 189/2025 vp) ehdotetaan muutettavaksi hyvinvointialueesta annettua lakia (611/2021). Alijäämän kattamista koskevaa sääntelyä muutettaisiin alkuperäisen hallituksen esityksen mukaan väliaikaisesti siten, että valtiovarainministeriö voisi tietyin edellytyksin myöntää hyvinvointialueille mahdollisuuden kattaa ennen vuotta 2025 syntyneet alijäämät vuoden 2027 tai vuoden 2028 loppuun mennessä. Alkuperäistä hallituksen esitystä täydennettäisiin siten, että valtiovarainministeriö voisi myöntää mahdollisuuden kattaa kertyneet alijäämät myös vuoden 2029 loppuun mennessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Ehdotettu alijäämän kattamismääräajan jatkamista koskeva sääntely olisi voimassa 31.12.2030 asti.

1. Yleistä kuulemisesta

Kuulemistilaisuus järjestettiin hyvinvointialueiden johtajien verkoston kokouksen yhteydessä 12.3.2026, johon kutsuttiin hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki, HUS-yhtymä, sosiaali- ja terveysministeriö, sisäministeriö ja Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy. Lisäksi lausunnonantajia pyydettiin toimittamaan kirjallinen lausunto 13.3.2026 mennessä. Kirjallisia lausuntoja saatiin 17 kappaletta.

Kaikki saadut lausunnot löytyvät Valtioneuvoston hankkeikkunasta hankkeen sivuilta <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet> tunnuksella VM026:00/2026¹.

2. Huomiot lausunnoista

Lausunnot olivat tiiviitä ja niissä otettiin kantaa muuan muassa jatkettavan määräajan riittävyteen sekä määräajan jatkamisen myöntämisen arviointiin. Lausunnonantajat pitivät mahdollisuutta jatkaa alijäämien kattamisen määräaika vuotta pidemmälle oikeasuuntaisena ja kannatettavana.

¹ <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM026:00/2026>

Noin neljännes lausunnonantajista kuitenkin korosti, että määräajan jatkaminen vuoteen 2029 ei olisi riittävää, vaan jatkamismahdollisuuden tulisi ulottua pidemmälle: Muun muassa määräajan jatkaminen vuoteen 2030 asti nousi esille. Osa lausunnonantajista yhtyi lausuntoon, jossa esitettiin mahdollisuutta myöntää lisääaikaa tarvittaessa vielä pidemmälle, jos alue on saanut taitettua kustannuskehityksen kasvun alle kansallisen keskiarvon, osoittanut uskottavan suunnitelman kustannuskehityksen hallitsemiseksi ja alueen alijäämäkertymään ovat olennaisesti vaikuttaneet rahoitusjärjestelmän haasteet. Lisäksi esitettiin huolta siitä, jos hyvinvointialueen saama rahoitus edelleen vähenisi ennakoidusta, olisi kattamiskautta vastaavasti ulotettava pidemmälle. Yksi hyvinvointialue lausui, että määräajan jatkaminen vuoteen 2029 tulisi olla mahdollista kaikille jatkoaikaa hakeville alueille.

Muutamissa lausunnoissa pidettiin hyvänä ministeriöiden harkintavaltaa jatkoajan myöntämisessä. Harkinnanvaraisen määräajan jatkamisen myöntämisessä käytettävien kriteereiden osalta korostettiin yhdenvertaisuutta ja läpinäkyvyyttä. Osa lausujista korosti suunnitelmien uskottavuutta ja niihin sitoutumista. Määräajan jatkamisen todettiin tukevan alueiden itsehallintoa. Lakimuutoksen pikaista voimaantuloa pidettiin tärkeänä.

Vaikka täydentävässä hallituksen esityksessä ei ehdoteta muutoksia alkuperäisen esityksen mukaiseen hyvinvointialueen suunnitelmaa kertyneen alijäämän kattamisesta koskevaan sääntelyyn, lausuntopalautteessa ehdotettiin, että aluevaltuuston sijaan aluehallitus voisi käsitellä ja hyväksyä suunnitelman.

Monissa lausunnoissa tuotiin esille rahoituksen matalan kasvun vaikutusta alijäämien kattamiseen sekä muuttuvan rahoituksen aiheuttamia haasteita alueiden suunnitteluprosesseihin. Lisäksi joissakin lausunnoissa kyseenalaistettiin rahoituksen jakautumisen oikeudenmukaisuutta. Yksi hyvinvointialue korosti lausunnossaan, johon osa muista alueista yhtyi, että alijäämän kattamiskauden pidentäminen tarjoaa siirtymävaiheen ratkaisun siihen asti, kunnes rahoitusmalliin liittyvät haasteet on ratkaistu. Sosiaali- ja terveysministeriö totesi lausunnossaan, että hyvinvointialueiden rahoituslain kokonaisuudistus on tarpeellinen, jotta rahoitusmallista saadaan pitkällä aikavälillä ennakoitavampi ja alueet pystyvät huolehtimaan lakisääteisten palveluidensa järjestämisestä. Taloudeltaan tasapainoisempien alueiden lausuntoihin sisältyi puolestaan näkemystä väliaikaisten toimien kannatettavuudesta rahoitusmallin muutosten sijaan.